گەندەڵی ئابووری لە ئێران گەیشتۆتە کوێ؟

گەندەڵی نەخۆشییێکی کوشـەندەیە کـە زۆربـەی وەڵاتـانی دوونیا بە تایبەت رۆژهەڵاتی ناوەراست پێـوە دەنـاڵێنن و بۆتە هۆی فەلەج کردنی ئابووری خەڵکی ئەو وەڵاتانە.

وەڵاتـی ئێـرانیش بـە هـۆی نـەزانی و بـێ تەجروبـەیی و دواکەوتوویی و نەزانی سەرانی رژیمـی دەسـەڵاتدار، بـەو نەخۆشـیەوە دەنـاڵێنێ و بـە گـشتی گەندەڵی ریشەی لە دامودەزگا و ناوەندەکانی داکوتاوە و بە تایبەت گەندەڵی ئابووری، و بەرەو سەرچوونی لە ڕادەبەدەری گەندەڵی بەرپرسانی رژیم خەڵکی وەزاڵە هێناوە و جـەماوەری ئێـران بە گشتی و خەڵکی چەوساوەی کوردستان بەتایبەتی بەو نەخۆشیەوە دەناڵێنن چوونکە هەر لـە سەرەتای دەسەڵاتی رژیمەوە کوردستان وەك ناوچەیێکی جەنگی بووە و نەبوونی ئاوەدانی و پەرە نەدان بە ژێرخانی ئابووری ئەو بەشە لە ئێران، وای کردوە کە لەم هەل و مەرجـەی ئێـران تێـی کەوتووە وەزعی کوردستان لە باقی بەشەکانی دیکەی ئێران خراپترە.

لە ماوەی ڕابردوودا ڕاگەیێندرا کە ڕاپـۆرتێکی ٥٠٠ لاپـەڕەیی لەلایـەن (کومیـسیونی ئەسـلی نەوەدی قانوونی ئەساسی رژیم) لە بارەی گەنـدەڵی ئـابووری کۆکراوەتـەوە رۆژی ٣ی بانەمـەڕ خراوەتە بەر دەستی سەرانی رژیم و رۆژی سێ شەممە ١٠ی بانەمـەڕی ١٣٨٧ی کۆچـی خـۆری خرایە بەردەستی نوێنەرانی مەجلیسی رژیم تا قسە و باسی لە سەر بکرێ، بەڵام لە مـەجلیـسی ئێرتجاع دا ئەو ڕاپۆرتە نارەزایەتی لێ کەوتەوە، هۆی نارەزایەتیەکەش ئەوە بـوو کـە لـەو ٥٠٠ لاپەڕە تەنیا ٨ لاپەڕەی بە وان گەیـشتوە ئـەویش هێنـدێ باسـی سـەرەتاییە، نـاوەرۆکی ئـەو ڕاپۆرتە تا ئێستاش بە نهێنی ماوەتەوە.

گەندەڵی لە رژیمی ئاخوندیدا لە داهاتی نەوت سەرچاوە دەگرێ کە هەمیشە جێی شك و گومان و بووە بە زمانێکی دیکە ناروونی لە کۆکردنەوەی داهاتەکانی نەوت، یەکێك لە سەرچـاوەکانی جێی گومانی ڕای گشتی لە سەر دەسەڵاتداران لە ئێرانە.

رۆژنامەی سەرمایە لە ڕاپۆرتێکدا، رۆژی چوارشەممە ١١ی بانەمەڕ بـڵاوی کـردەوە، رێـژەییێکی زۆر لە داهاتی نەوتی ئێران لە ساڵی ١٣٨٦دا چارەنووسی دیار نیە، لەم نووسراوەدا هاتووە کە کۆی داهاتی نەوت لە ساڵی ١٣٨٤ تا ١٣٨٦ بە پێـی ئامـاری بـانکی ناوەنـدی رژیـم، ١٩٥ ملیارد دولار بووە، بەڵام لە ماوەی ئـەو دوو سـاڵەدا کـۆکراوەی خـەرجی کارەکـانی بودجـەی ساڵانەی حکومەتی نۆهەم، کە خراوەتە حیسابی شیرکەتی نەتەوە، لە ١٣٢ ملیارد دولار زیاتر

نەبوە، جیاوازی نێوان (١٩٥ ملیارد دولار داهات و ١٣٢ ملیارد خەرجی) ٦٣ ملیارد دولارە کە نەخراوەتە حیسابی داهاتەوەو کەس ئاگاداری چۆنیەتی خەرج کردنی نیە.

رۆژی چوار شەممە ٢٨ی خاکەلیوە سەرۆك کۆماری رژیم، ددانی بەوەدا نا کە تاقمی مافیایی لە دامودەزگاکانی بەرێوە بردنی رژیم هەن و گوتی ئەو تاقمانە ئەوندە بەهێزن کە نفوزیان کردۆتە ناو شوینی یاسا دانان و کار و بارەکان بە قازانجی خۆیان دەبەنە پێش.

بە ووتەی ناوبراو ناوەندەکانی کۆکردنەوەی مالیات، تۆمار کردنی بەلگەنامەکان، بانکەکان، و زۆربەی لە ناوەندە فەرمیەکانی رژیم بوونەتە هۆی ئەوەی کەلکی نابەجێ لە دامەزراوە حکومەتیەکان وەر بگیرێ. هاوکات لەگەل ئەو قسانەی سەرۆك کۆماری رژیم لە بارەی بەرەو سەرچوونی گەندەلی ئابووری لە رژیمدا و ئەو نهێنی پارێزیانەی کە لە بارەی ڕاپۆرتە ٥٠٠ لاپەڕەییەکەوە دەکرێ شك و گومانەکانی لە سەرانی رژیمی زیاتر کردوە.

بە پێی ڕاپۆرتی رێکخراوی نێودەولەتی (شەفافیەت)، رژیمی ئاخوندی ئێران لە بارەی ڕێژەی گەندەلی لە نێوان ١٨٠ وەلاتدا کە لێکۆلینەوەیان لە سەر کراوە، لە ریزی ١٣١ مین وەلاتدا جێگەی گرتوە، و لە ۆرژهەلاتی ناوەڕاست دا، بە بەراورد لەگەل دراوسێکاندا، رژیمی ئاخوندی ئێران لە ڕیزی گەندەلترین دەسەلاتی ناوچەکەدایە، بۆیە بە پێی ڕاپۆرتی رێکخراوی نێودەولەتی شەفافیەت، لە بارەی ڕێژەی گەندەلی، ئێران ٩٩ پلە لە خوار قەتەرەوەیە، و ٩٧ پلە لە خوار ئەماراتی یەکگرتووی عەرەبیەوەیە، ٧١ پلە لە خوار کوەیتەوەیە، ٦٧ پلە لە خوار تورکیە و ٥٩ پلە لە خوار عەرەبستانەوەیە.

ئەم ڕێژانە دەرخەری ئەوەیە کە تا چەندە گەندەلی ریشاژۆ بووە لە ناو دامودوزگاکانی رژیم دا و کار دانەوەی بووە لە سەر کۆمەلگا و هەر کەسەو بە دوای قازانجە تاکە کەسیەکانی خۆیەتی و قازانجە نەتەوەیی و گشتیەکان پشت گوێ خراوە و کارێکی کردوە کە زیاتر لە ٣٠ لە سەدی خەلکی ئێران لە ژێر خەتی هەژاریدان و بێکاری لە ئێران بەوپەڕی خۆی گەیشتوە و زۆربەی لاوانی ئێران بێکارن و تەنانەت دوای خوێندن بێکار دەبن و ئەوەش لە باری ئابووریەوە گەورەترین زەرەر بە قازانجە گشتیەکان دەگەیێنێ. بە گشتی لە ئێراندا لە ئاخوند جەماعەت زیاتر کەس لە ئابووری دەولەمەندی ئێران هیچی پێ ناگات و باقی چین و توویژەکانی ئێران لە فەقر و بەد بەختی دا دەژین.

عەلی بەهرامی
Ali_bahrami2000@hotmail.com